

AZ UDVARIASSÁG SZABÁLYAI

A *New York Times* olvasóinak
szavazatai alapján:

A 21. század 100 legjobb
regényének egyike!

*fine
selection*

AMOR TOWLES

AMOR TOWLES

AZ
UDVARIASSÁG
SZABÁLYAI

Első kiadás

Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2025

Előszó

1966. OKTÓBER 4-ÉN ESTE VAL ÉS ÉN – mindketten erősen középkorúak voltunk már akkor – részt vettünk a Modern Művészetek Múzeumában a *Many Are Called* című tárlat megnyitóján. Ez volt az első olyan kiállítás, amelyik bemutatta Walker Evansnek azokat a portréit, amiket rejtett kamerával készített az 1930-as évek végén a New York-i metróban.

A magazinok társasági rovatainak szerzői szuperlatívuszokban írtak erről az eseményről. A férfiak fekete nyakkendőt viseltek a megnyitón, ami a fényképek színvilágát idézte, a nők pedig élénk színű ruhákat, amiknek a hossza az Achilles-íntól a combjuk felső végéig változott. A pezsgőt kis kerek tálcákon szolgálták fel tökéletes fizimiskájú, fiatal munkanélküli színészek, akrobatikus kecsességgel. A vendégek közül azonban csak kevesen nézték meg a képeket. Ők arra koncentráltak, hogy jól szórakozzanak.

Egy már kapatos fiatal társasági hölgy, aki üldözőbe vett egy pincért, megbotlott, és kis híján a padlóra küldött. Nem ő volt az egyetlen, aki ilyen állapotba került akkorra. A hivatalos összejöveteleken ez idő szerint valahogy elfogadhatónak, sőt stílusosnak minősült az, hogy már nyolc óra előtt lerészegedjenek a résztvevők.

De ezt talán nem is volt olyan nehéz megérteni. Az ötvenes években Amerika kiforgatta a sarkából az egész világot, és még az aprópénzt is kiírta a zsebéből. Európa szegény unokatestvérére minősült vissza, Afrika,

Ázsia és Dél-Amerika egymástól megkülönböztethetetlen országai pedig éppen csak elkezdtek futkározni a tantermek falain, ahogyan a szalamandrák szoktak a napfényben. Igaz, hogy itt-ott jelen voltak még a kommunisták, de mivel Joe McCarthy már a sírjában pihent, és még senki sem járt a Holdon, az oroszok egyelőre csak a kémregények lapjain lapítottak.

Szóval mindannyian szalonspiccesek voltunk valamilyen mértékben. Úgy vágtunk neki az éjszakának, mint a műholdak, amik a Föld felszínétől számított néhány kilométer magasságban keringtek a város körül, üzemanyag gyanánt gyengülő külföldi valutákat és karakteresen fűszerezett szeszes italokat használva. Fennhangon társalogtunk a vacsoraasztalok fölött, és üres szobákba lopakodtunk egymás házastársaival, dőzsöltünk a görög istenekre jellemző lelkesedéssel és tapintatlansággal. Reggel pedig pontban fél hétkor felkeltünk, tiszta fejjel és optimistán, készen arra, hogy újra elfoglaljuk a helyünket a rozsdamentesacél íróasztalok mögött, a világ kormánykerekenél.

Aznap este nem a fotósra irányultak a reflektorfények. A hatvanas évei közepén járó, az ételek iránti közömbössége miatt lesoványodott, a saját szmokingját kitölteni képtelen Evans olyan szomorúnak és jellegtelennek tűnt, mint a General Motors valamelyik nyugdíjas középvezetője. Időnként valaki megzavarta a magányát, hogy tegyen valamilyen megjegyzést neki, de nemegyszer negyedóráiig is álldogált a sarokban, kínosan feszengve, ahogyan a legcsúnyább petrezselyemárus-lány egy bálon.

Nem, nem szegeződött az összes szempár Evansre. Helyette egy ritkuló hajú, fiatal íróra irányult a figyelem, aki a közelmúltban keltett szenzációt azzal, hogy megírta az édesanyja hűtlenkedéseinek történetét. A szerkesztője és egy sajtóügynök által közrefogva most úgy fogadta a dicséreteket a rajongói körétől, mint egy huncut újszülött.

Val érdeklődő tekintettel pillantott végig a törleszkedők csoportján. Ő egyetlen nap alatt tízezer dollárt is kereshetett azzal, hogy elindította egy svájci áruházlánc és egy amerikai rakétagyártó cég fúzióját, de fel nem érte ésszel, hogyan volt képes ilyen nagy feltűnést kelteni egy indiszkrét ember.

A sajtóügynök, aki folyamatosan figyelt a környezetére, kiszúrt engem, és odaintett. Gyorsan visszaintettem neki, és megfogtam a férjem karját.

– Gyere, drágám! – mondtam. – Nézzük meg a képeket!

Átsétáltunk a kiállítás kevésbé zsúfolt második termébe, és ráérős tempóban elindultunk a fal mentén, hogy sorra megtekintsük a fényképeket. Jóformán az összes kép fekvő portré volt, egy vagy két metrórútsról készült, akik a fotóssal szemben ültek.

Volt közöttük egy komoly harlemi fiatalember, játékosan megdöntött keménykalapban, kis francia bajusszal.

Egy szemüveges negyvenes, szőrmegalléros kabátban és széles karimájú kalapban, aki leginkább egy gengszter könyvelőjének benyomását keltette.

Aztán két egyedülálló lány a Macy's parfümpultjából, akik bőven a harmincas éveikben járhattak, kissé fancsali képet vágtak a tudattól, hogy életük legjobb időszakát már maguk mögött hagyták, és kiszedett szemöldökkel fognak ingázni Bronxba meg vissza.

Láttunk itt egy férfit, ott egy nőt.

Emitt fiatalokat, amott öregeket.

Akadtt közöttük, aki jól öltözött volt, valaki más pedig hétköznapi.

Bár ezek a fényképek több mint húsz évvel korábban készültek, még soha nem kerültek a nyilvánosság elé. Evans a jelek szerint valamilyen módon fontosnak tartotta az alanyai privát szféráját. Ez furcsállható (vagy akár fontoskodásnak is minősíthető), ha figyelembe vesszük, hogy nyilvános helyen kaptak le őket. Látna azonban a falakon sorakozó portréikat, érthető volt Evans vonakodása. A fotók ugyanis valójában egyfajta mezítelen emberséget örökítettek meg. Gondolatainkba merülve, az ingázók névtelenségébe burkolózva, mit sem tudva a rájuk szegeződő kameráról, sok alany megmutatta a belső énjét, anélkül hogy tudatában lett volna ennek.

Bárki, aki naponta akár csak kétszer is utazott a metrón azért, hogy megkeresse a betevőjét, pontosan tudja, hogyan is van ez: amikor felszállsz, ugyanazt a személyiséget mutatod kifelé, amelyet a kollégáid és az ismerőseid előtt is használsz. Ezt viszed át a forgóajtókon és a tolóajtókon, hogy az utastársaid tudhassák, kiféle és miféle ember is vagy – beképzelt

vagy elővigyázatos, szerelmes vagy közönyös, tehetős vagy munkanélküli-ségélyen tengődő. Mindenesetre találsz magadnak egy helyet, és a szerelvény elindul veled; megérkezik az egyik állomásra, majd a másikra is; az utasok egy része leszáll, mások pedig felszállnak.

És miközben a vonat ringatózik veled, mintha bölcsőben lennél, ez a gondosan megformált, a nyilvánosságnak szánt személyiséged lassacskán megszűnik létezni. A szuperegőd feloldódik, miközben a gondolataid céltalanul kalandoznak a gondjaid és az álmaid felett; vagy ami még jobb, egyfajta környezeti hipnózisba merülsz, amelyben még a gondjaid és az álmaid is háttérbe szorulnak, és átjár a kozmosz békés csendje.

Ez az, ami mindannyiunkkal megtörténik. Mindössze az a kérdés, hogy hány megállóra van szükség hozzá. Egyeseknek kettőre. Másoknak háromra. 68. utca. 59. 51. Grand Central. Micsoda megkönnyebbülést hozott számunkra ez a néhány perc, amikor ellazulhattunk, elérvedhetett a tekintetünk, és megtaláltuk az egyetlen igazi vigaszt, amit az emberekre jellemző elszigeteltség csak lehetővé tesz számunkra!

Milyen elégedettséggel töltheti el ez a fotográfiai feltérképezés a beavatatlanokat! A fiatal ügyvédek, az ifjú bankárok és az elithez tartozó bátor lányok, akik végighaladtak a galériákon, bizonyára ezt gondolták a képeket látva: *Micsoda bűvészmutatvány! Mekkora művészi teljesítmény! Végre itt vannak az emberiség arcai!*

De mi, akik akkoriban voltunk fiatalok, inkább kísértetiesnek láttuk ezeket a fotóalanyokat.

Az 1930-as évek...

Milyen kimerítő évtized volt az!

Én magam tizenhat éves voltam, amikor elkezdődött a gazdasági világválság, éppen elég idő ahhoz, hogy a húszas évek könnyed csillogása minden álmomat és elvárásomat megghiúsítsa. Olyan volt, mintha maga Amerika indította volna el a gazdasági krízist azzal a kifejezett céllal, hogy megleckéztesse Manhattant.

A nagy összeomlás után nem lehetett hallani a járdára csapódó tesztek puffadását, de igenis volt egyfajta közös levegő után kapkodás, amit csend követett, ami úgy borult a városra, mint a hótakaró. Hunyorogtak

és kialudtak a fények. A zenekar tagjai letették a hangszereket, és a tömeg csendben elindult az ajtó felé.

Aztán megfordult az uralkodó szél, nyugatról keletre, és visszafújta az Oklahomából menekülők porát egészen a 42. utcáig. Gomolygó felhők formájában érkezett, és az újságosstandok és a parkok padjai fölé telepedett, beborítva a szerencséseket és az elátkozottakat, ahogyan a vulkáni hamu temette be Pompejit. Hirtelen megvoltak a saját Joadjaink¹ – roszszul öltözöttek és nehézségekkel sújtottak, akik az olajoshordókba rakott tüzek mellett elhaladva a sikátorokban, a viskók és a tömegszállások mellett és a hidak alatt vánszorogtak, lassan, de kitartóan tartva Kalifornia belseje felé, ami kijózanítóan nyomorúságos volt, és nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Szegénység és tehetetlenség. Éhség és reménytelenség. És ez tartott legalább addig, amíg a háború előjelei láttán el nem kezdtük szaporázni a lépteinket.

Igen, tény, hogy Walker Evansnek az 1938 és 1941 között, rejtett kamerával készült portréi az emberiséget örökítették meg, de az emberiségnek egy sajátos fajtáját – a kiábrándultakat.

Néhány lépéssel előttünk haladva egy fiatal nő élvezettel szemlélte a kiállítást. Nem lehetett több huszonkét évesnél. Úgy tűnt, minden egyes kép kellemes meglepetésként érte: mintha egy kastély portrégalériáját járná végig, ahol valamennyi arc fenségesnek és megközelíthetetlennek tűnik. A bőre olyasfajta öntudatlan szépségtől ragyogott, hogy irigység ébredt bennem a láttán.

Én nem éreztem távolinak azokat az arcokat. A viseltes vonások, a rezzenéstelen tekintetek túlságosan is ismerősek voltak. Olyan volt ez, mint amikor egy másik városban járva belépsz egy szálloda halljába, ahol a vendégek öltözete és viselkedése annyira hasonlít a tiédhez, hogy biztosra vehetően összefutsz valakivel, akit nem szeretnél látni.

És itt bizonyos értelemben pontosan ez történt.

– Ő itt Tinker Grey – jegyeztem meg, miközben Val már továbbment a következő képhez.

¹ Joad: William Joad, szereplő John Steinbeck *Érik a gyümölcs* című regényében. (a ford.)

Erre visszalépett mellém, hogy még egyszer szemügyre vegye ezt a bizonyos portrét, amely egy huszonnyolc éves, kopottas kabátot viselő, borostás férfit ábrázolt.

Vagy tíz kilóval soványabb volt a kelleténél, az arcából szinte teljesen kifutott a szín, és jól láthatóan piszkos volt. A szeme azonban ragyogott, a tekintete éber volt, és egyenesen előreszegeződött, a szája körül halvány mosoly bujkált, mintha ő lenne az, aki tanulmányozza a fotóst, nem pedig fordítva. Mintha ő figyelne meg minket, nem pedig mi bámulnánk őt. Három évtized távlatából, az egykori találkozásaink kanyonja fölött úgy nézett rám, mintha látogatóba érkezett volna. És ugyanúgy nézett ki, mint akkor.

– Tinker Grey – ismételte meg Val bizonytalan felismeréssel. – Azt hiszem, a bátyám ismert egy Greyt, aki bankár volt.

– Igen – mondtam. – Ő az.

Val erre még alaposabban szemügyre vette a portrét, olyasfajta udvarias érdeklődést mutatva, amelyet egy nehéz sorsú, távoli rokon megérdemel. De bizonyára felmerült benne egy-két kérdés arra vonatkozóan, hogy én magam mennyire jól ismertem ezt a férfit.

– Rendkívüli – állapította meg Val egyszerűen, és kissé összevonta a szemöldökét.

Azon a nyáron, amikor Val és én elkezdtünk randevúztatni, még a harmincas éveinkben jártunk, így volt körülbelül egy évtizede a felnőttkorunknak, amikor nem ismertük egymást. És ez az idő elégnek bizonyult. Elég hosszú volt ahhoz, hogy az ember életét meghatározza vagy kisiklassa. Elég idő volt ahhoz is, ahogy a költő mondta, hogy gyilkoljunk és alkossunk – vagy legalábbis ahhoz, hogy biztosan kiprovokáljunk magunknak egy kérdést.

Val azonban csak kevés szokást tartott erénynek; és ami a múltam rejtélyeit illeti, elsősorban úriemberként viszonyult hozzájuk, mint annyi minden máshoz is.

Ennek ellenére kivételt tettem.

– Én is ismertem őt – árultam el. – Egy ideig a baráti körömhöz tartozott. De a háború előtt hallottam róla utoljára.

Val szemöldöke ellazult. Talán megnyugtatón hatott rá ezeknek az apró tényeknek a megtévesztő egyszerűsége. Alaposabban szemügyre véve a képet megrázta a fejét, ami egyszerre fejezte ki, hogy mennyire véletlenszerű és igazságtalan is volt a nagy gazdasági világválság.

– Rendkívüli – mondta ismét, bár ez alkalommal már több megértéssel.

A karját az enyémbé fűzte, és gyöngéden magával húzott.

A következő kép előtt eltöltöttük a szükséges percet. Aztán jött a következő és az azután következő is. De ezek az újabb arcok már úgy suhantak el mellettünk, mint az ellentétes irányba közlekedő mozgólépcsőn felfelé haladó idegeneké. Nemigen sikerült befogadnom őket.

Tinker Grey mosolyát látva...

Ennyi év elteltével felkészületlenül ért. Úgy éreztem, mintha rám ugrott volna.

Lehet, hogy csak önelégültség volt ez – a jól szituált manhattani középkorúak oly édes, alaptalan önelégültsége –, de a múzeum ajtaján belépve még akár meg is esküdtem volna arra, hogy az életem tökéletes egyensúlyba került mostanra.

Két elme házassága volt a miénk, két nagyvárosi szellemisége, akik olyan finoman és elkerülhetetlenül tartanak a jövő felé, ahogyan a nárciszok fordulnak a nap felé.

És mégis azon kaptam magam, hogy a gondolataim visszarévednek a múltba. Hátrat fordítottak a pillanat tökéletességének, amelyért keményen meg kellett dolgozni, és keresték egy rég letűnt év édes bizonytalanságát és minden véletlen találkozását – találkozásokat, amik abban a pillanatban véletlenszerűnek és felkavarónak tűntek, de idővel visszatekintve már a sorsszerűség látszatát keltették.

Igen, a gondolataim Tinker és Eve körül forogtak, de eszembe jutott Wallace Wolcott és Dicky Vanderwhile és Anne Grandyn is. És azok a történetek is, amik megszínezték és alakították az 1938-as évet.

Most, a férjem mellett állodogálva azon kaptam magam, hogy tudatosan próbálom elraktározni az emlékeket, amik ahhoz az esztendőhöz fűztek.

Nem mintha bármelyik is olyan botrányos lett volna, hogy Val megdöbbenéssel fogadta volna, ha elmondom neki, vagy hogy ez veszélyeztethette volna a házasságunkat – épp ellenkezőleg: ha megosztottam volna őket vele, akkor valószínűleg még jobban szeretett volna, mint így. Csak-hogy nem szerettem volna mesélni neki ezekről. Mert nem akartam felhívni őket.

Mindenekelőtt egyedül szerettem volna lenni. Ki akartam lépni a körülményeim reflektorfényéből. Egy italt vágytam, amit egy hotel bárjában fogyasztathatok el.

Vagy ami még ennél is jobb, taxiba ülni, és elmenni a Village-be, sok-sok év kihagyás után először...

Igen, Tinker szegénynek látszott azon a fényképen. Szegénynek, éhesnek és kilátástalannak tűnt. De fiatalnak és életerősnek is, és furcsamód vibrálóan elevennek.

Hirtelen úgy éreztem, mintha engem figyelnének a falon sorakozó arcok. A metrón utazó szellemek fáradtan és magányosan tanulmányozták az arcomat, a megalkuvás jeleit keresve, amik páratlan pátoszt kölcsönöznek az öregedő emberi vonásoknak.

Aztán Val meglepett.

– Menjünk! – javasolta. Felnéztem, ő pedig elmosolyodott. – Gyere! Visszajövünk majd valamikor egy délelőtt, amikor nem lesz ilyen nagy itt a nyüzsgés.

– Rendben.

A galéria közepén nagy volt a zsúfoltság, ezért inkább a helyiség peremén maradván sétáltunk el a fényképek mellett. Az arcok úgy villogtak, mintha rabokéi lennének, akik a szigorúan őrzött cellák kis négyzet alakú nyílásain át kémlelnek kifelé. Követtek a tekintetükkel, mintha azt akarták volna mondani: *Mit gondolsz, mégis hová megy?*

Aztán, még mielőtt a kijáráshoz érkeztünk volna, az egyikük megállított.

Fanyar mosolyra húzódott a szám.

– Mi az? – kérdezte Val.

– Már megint ő az.

A falon két idősebb nő portréja között egy második fotót is észrevettem, amely szintén Tinkerről készült. Ezen kasmírkabátot viselt, tisztára borotváltan, tökéletes Windsor-csomóra kötött nyakkendővel a méretre szabott ing gallérja körül. Val a kezemnél fogva előrehúzott, amíg egy lépésnyi távolságra kerültünk a fényképtől.

– Úgy érted, ugyanaz, mint az előzőn?

– Igen.

– Nem, az nem lehet.

Val visszatért az első portréhoz. A helyiség túloldaláról láttam, hogy gondosan tanulmányozza a koszos arcot, különös ismertetőjegyeket keresve rajta. Aztán visszatért hozzám, és megállt egy lépésre a kasmírkabátos férfi portréjától.

– Hihetetlen! – jelentette ki. – Ez ugyanaz a fickó!

– Kérem, lépjenek hátrébb a műalkotástól! – figyelmeztetett a biztonsági őr.

Mindketten engedelmeskedtünk.

– Ha nem tudnád, hogy ugyanaz a férfi, azt gondolnád, hogy két teljesen különböző emberről van szó.

– Igen – értettem egyet. – Igazad van.

– Hát, a jelek szerint sikerült talpra állnia. – Val hirtelen jókedvre derült. A kopott kabáttól a kasmírig vezető út visszaadta természetes optimizmusát.

– Nem – mondtam. – Ez a kép készült korábban.

– Ezt meg hogy érted?

– A másik kép a későbbi. 1939-ben készült. – Rámutattam a cédulára. – Ez pedig 1938-ban.

Nem lehetett hibáztatni Valt ezért. Természetes következtetés volt, hogy ez a későbbi kép – és nem egyszerűen azért, mert a kiállítás kronológiájában később került a falra. Az 1938-as képen Tinker nem csupán tehetősebbnek nézett ki, hanem idősebbnek is: teltebb volt az arca, és a vonásai valamiféle pragmatikus világfájdalmat sejtettek, mintha a sikerek sorozata magával vont volna néhány rút igazságot.

Az egy évvel később készült fotó inkább egy békebeli huszonéves fiatalember portréjának tűnt: vibráló, félelmet nem ismerő és naiv.

Val egészen zavarba jött Tinker miatt.

– Oh – mondta. – Elnézést kérek.

Újra megfogta a karomat, és megrázta a fejét. Tinker miatt, és mindannyiunk miatt is.

– Gazdagságból koldusbotra – állapította meg együttérzőn.

– Nem – válaszoltam. – Nem egészen.

NEW YORK, 1969

TÉLIDŐ

ELSŐ FEJEZET

Réges-régen

1937 UTOLSÓ ÉJSZAKÁJA VOLT.

Jobb tervek és kilátások híján a szobatársam, Eve visszavonszolt a The Hotspotba, egy vágykeltő nevű, az utcaszint alatt egy méterre található szórakozóhelyre Greenwich Village-ben.

A klubban körülnézve nem lehetett jelét látni annak, hogy szilveszter éjszakája van. Nem voltak a jellegzetes kalapok vagy serpentinek, sem pedig papírtrombiták. A klub hátsó traktusában, egy üres és kicsi táncparkett fölött egy dzsesszkvartett játszott a szerettél-és-elhagytál sémájú slágereket, szólóénekes nélkül. A szaxofonos, egy gyászos képű óriás, akinek olyan fekete volt a bőre, mint a motorolaj, a jelek szerint eltévedt a hosszúra nyúló, magányos szólók egyikének az útvesztőjében. Közben a basszusgitáros, egy kapucsínószínű mulatt kis tisztelettudó bajusszal, gondosan ügyelt arra, hogy ne siettesse őt. Bumm, bumm, bumm, ezt az ütemet diktálta, fél szívverésnyi tempóban.

A néhány főnyi vendégsereg majdnem olyan lehangolt volt, mint a zenekar. Senki sem volt elemében. Akadt itt-ott néhány párocska, de semmi romantika. Aki szerelmes vagy vagyonos volt, az a sarki Café Societybe ment táncolni, azaz szvingelni. Húsz év múlva az egész világ ilyen alagsori klubokban fog üldögelni, és hallgatja az antiszociális szólistákat, akik a rossz közérzetük okait kutatják, de 1937 utolsó estéjén, ha valaki egy

kvartetet hallgatott, az vagy azért volt, mert nem engedhette meg magának, hogy egy komplett zenekart láthasson, vagy azért, mert nem volt igazán jó oka ünnepelni az új évet.

Mindezt mi nagyon megnyugtatónak találtuk akkor.

Nem igazán értettük a zenét, amit hallgatunk, de azt tudtuk, hogy ennek is megvannak a maga előnyei.

Nem ébresztett bennünk vérmes reményeket, és nem is fosztott meg bennünket tőlük. Gazdag volt a ritmusvilága, és volt benne egy adag őszinteség is. Éppen elég jó ürügy volt ahhoz, hogy kimozduljunk a négy fal közül, és ennek megfelelően viszonyultunk hozzá: mindketten kényelmes, lapos sarkú cipőt és egyszerű fekete ruhát viseltünk. Bár azt észrevettem, hogy Eve az úgy csórt fehéreneműi közül a legjobbat viselte a ruha alatt.

Eve Ross...

Eve egyike volt az amerikai Közép-Nyugat meghökkentő szépségeinek. New Yorkban kézenfekvő azt feltételezni, hogy a város legcsábítóbb női Párizsból vagy Milánóból érkeztek. Pedig valójában ők jelentik a ki-sebbséget. Sokkal több nő származik az I betűvel kezdődő nevű, rendíthetetlen államokból – amilyen Iowa, Indiana és Illinois is. Miután épp kellő mennyiségű friss levegőn nevelkedtek, ha küzdelemben és tudatlanságban is, ezek az egyszerű szókeségek úgy indulnak útjukra a kukorica-földek világából, mint a két lábon járó csillagfény. Kora tavasszal minden reggel az egyikük celofánba csomagolt szendviccsel a kezében leugrik a verandáról, készen arra, hogy felszálljon az első Greyhound-járatra, ami Manhattanbe tart – abba a városrészbe, amelyik minden szépet örömmel üdvözlöl és felbecsül, és ahol ha nem is fogadják el azonnal, de legalább adnak neki egy esélyt.

A közép-nyugati lányok egyik nagy előnye az volt, hogy képtelenség megkülönböztetni őket egymástól. Egy gazdag New York-i lány mindig markánsan más, mint egy szegény. És egy gazdag bostoni lány is megkülönböztethető egy szegénytől. Végül is erre szolgál az akcentus és a modor is. De a New York-iak szemében a közép-nyugati lányok mind ugyanúgy néztek ki, és a beszédük is ugyanúgy hangzott. Persze, a különböző társadalmi osztályokba tartozó lányok különböző otthonokban nőttek fel

és másféle iskolákba jártak, de mivel közös volt bennük a közép-nyugati alázat, így legfeljebb találgatni lehetett azt, hogy mennyire gazdagok és kiváltságosak. Vagy talán csak eltörpült a különbözőségük a mi gazdasági-társadalmi rétegeink skálájához képest, amely olyan volt, mint egy ezer-rétegű gleccser a Bowery egyik hamutartójától az édenkerti penthouse-ig. Akárhogy is van, a mi szemünkben mindannyian úgy néztek ki, mint a fűmagok: makulátlan, tágra nyílt szemű és istenfélő falusi lányok voltak, ha nem is éppen teljesen büntelenek.

Eve valahonnan Indiana állam gazdasági hierarchiájának a felső sávjából származott. Az édesapját céges autóval vitték a hivatalába, és reggelire olyan kétszersültet evett, amit egy Sadie nevű néger szolgáló szedett fel neki az éléskamrában. Két évig járt középiskolába, majd egy nyarat Svájcban töltött, úgy téve, mint aki franciául tanul. De ha valaki beszélt egy bárba, és először találkozott vele, nem tudta volna megmondani róla, hogy egy vidékről érkezett szerencsevadász-e, vagy inkább egy épp szomorkodó milliomosnő. Mindössze annyit lehetett biztosan megállapítani róla, hogy egy igazi szépség. És ez lényegesen leegyszerűsítette a vele való ismerkedést.

Vitathatatlanul természetes szőke volt. Vállig érő haja, amely nyáron homokszínű volt, ősszel aranyszínűre változott, mintha csak a szülőföldje búzaföldjeivel azonosulna. Szépek voltak az arcvonásai, kék a szeme, és tökéletes rajzolatú gödröcskéi úgy jelentek meg, mintha kis acélkábel lenne rögzítve mindkét orcája közepére, ami meg-megfeszül, amikor mosolyog. Igaz, hogy csak százhatvanöt centiméter magas volt, de jól táncolt magas sarkú cipőben – és azt is tudta, hogyan kell lerúgni a cipellőjét, amint az ölébe ült valakinek.

Javára legyen mondván, Eve becsületesen kereste a boldogulását New Yorkban. Az apja finanszírozásával érkezett oda 1936-ban, és volt annyi pénze, hogy Mrs. Martingale panziójában szállhasson meg, valamint annyi befolyása is, hogy munkát kaphatott a Pembroke Pressnél marketingasszisztensként, ahol azokat a könyveket reklámozta, amelyeket az iskolában módszeresen került.

A panzióban eltöltött második estéjén, miközben helyet foglalt az asztalnál, véletlenül felborította a tányérját, és a spagettije egyenesen az

ölembe pottyant. Mrs. Martingale azt mondta, hogy az a legjobb, amit tehet, ha fehérborba áztatja a foltos részt. Így hát elővett a konyhából egy üveg Chablis-t, és elküldött minket a fürdőszobába. Rálocsoltunk egy keveset a borból a szoknyámra, a többit pedig megittuk, az ajtónak háttal, a padlón ülve.

Amint Eve megkapta az első fizetését, többé már nem váltott be csek-
ket az apja kontójára. Néhány hónappal később, miután Eve a saját lábára
állt, az édesapja küldött neki egy borítékot, benne ötven darab tízdollá-
rossal, és egy kedves üzenettel, hogy milyen büszke rá.

Eve úgy küldte vissza neki a pénzt, mintha tbc-vel fertőzött lett volna.

– Sok mindent elviselek, de azt nem, hogy valaki diktáljon nekem.

Így hát együtt szűkölködtünk. Az utolsó morzsát is befaltuk a pan-
zióban, amikor reggeliztünk, ebédidőben azonban koplaltunk. Megosz-
tottuk a ruhatárunkat a többi lánnyal, akikkel egy emeleten laktunk.
Levágtuk egymás haját. Péntek esténként megengedtük olyan fiúknak,
akikkel nem állt szándékunkban csókolózni, hogy meghívjanak min-
ket egy italra, és vacsoráért cserébe meg is csókoltunk néhányat közülük,
olyanokat, akikkel nem szerettünk volna másodszor is csókolózni. Egy
esős szerdán, amikor a Bendel² zsúfolásig megtelt a jómódú férfiak fele-
ségeivel, Eve felvette a legjobb szoknyáját és blézerét, majd felment a lift-
tel a második emeletre, és selyemharisnyákat gyömöszölt a bugyijába. És
amikor megcsúsztuk a bérleti díjjal, minden tőle telhetőt megtett: oda-
állt Mrs. Martingale ajtaja elé, és krokodilkönnyeket hullatott.

Azon a bizonyos szilveszteren azzal a tervvel vágtunk neki az éjszakának,
hogy addig fogunk szórakozni három dollárból, ameddig csak lehetséges.
Nem vágytunk fiúk társaságára. Több is szerencsét próbált már nálunk
1937-ben, és nem szerettük volna az év utolsó óráit a későn érkezők-
re pazarolni. Abban az olcsó bárban akartunk helyet foglalni magunk-
nak, ahol elég komolyan vették a zenét ahhoz, hogy senki se zaklasson
két szép arcú lányt, és ahol a gin elég olcsó volt ahhoz, hogy óránként

² Bendel: Henry Bendel 1895-ben alapított áruháza, New York történetének egy legis-
mertebb, ikonikus üzlete. (a ford.)

elfogyaszthassunk egy-egy martinit³. Valamivel többet szerettünk volna dohányozni, mint amennyit a társadalmi etikett megenged. És miután az éjfél ünnepélyesen elmúlik, átmegyünk egy ukrán étterembe a Második sugárútra, ahol a késő esti specialitás kávé, tojás és pirítós volt, mindössze tizenöt centért.

Valamivel fél tíz után leküldtük a tizenegy órákor aktuális ginünket. Tízkor pedig a tojás és a pirítós árát is elittuk. Mindössze négy darab ötcentesünk maradt akkorra, és még egy falatot sem ettünk. Ideje volt rögönözni valamit. Eve úgy döntött, hogy a basszusgitárost fogja fixírozni. Ez volt a kedvenc időöltése. Szerette a szempilláit rebegtetve figyelni a zenészeket, miközben azok játszottak, és két szám között cigarettát kért tőlük. Ez a basszusgitáros azonban szokatlanul vonzó volt, ahogyan a kreolbőrűek többsége is, de olyannyira a saját zenéje bűvöletébe került, hogy egész idő alatt a bádogmennyezetre szegezte a tekintetét. Ahhoz, hogy Eve felkeltse a figyelmét, isteni beavatkozásra lett volna szükség. Pró-báltam rávenni, hogy szemezzon inkább a csapossal, de nem volt olyan hangulatban, hogy meggyőzhessem érvekkel. Csak rágyújtott egy szál cigarettára, majd a gyufát hátradobta a válla fölé, hogy szerencsét hozzon. Hamarosan, gondoltam magamban, találnunk kell magunknak egy jó szamaritánust, különben mi is bámulhatjuk a bádogplafont.

És akkor lépett be a klubba ő.

Eve vette észre először. Éppen hátrapillantott a színpadról, hogy valamilyen megjegyzést tegyen, amikor meglátta őt a vállam fölött. Sípacson ton rúgott, majd biccentett felé. Kissé megigazítottam a székemet.

Észbontóan nézett ki. Száznyolcvan centi magas lehetett, fekete nyakkendőt viselt, a karjára fektetve hozta magával a kabátját, a haja barna volt, a szeme királykék, és mindkét orcája közepén egy-egy kis csillag alakú pírfojt volt. Szinte magam előtt láttam egyik őst a *Mayflower* kormányánál – éber tekintete a horizontra szegeződött, a haja kissé göndör volt a sós, párás tengeri levegőtől.

– Stip-stop, az enyém! – jelentette ki Eve.

A férfi megállt az ajtónyílásban, ahonnan mint valami kilátópontról megvárta, hogy alkalmazkodjon a szeme a félhomályhoz, majd felmérté

³ Martini: ginből és vermutból készített koktél, amelyet olajbogyóval vagy citromhéjjal díszítenek. (a ford.)

a tömeget. Nyilvánvaló volt, hogy azért jött oda, hogy találkozzon valakivel, és az arckifejezése némi csalódottságról árulkodott, amikor rájött, hogy az illető nincs ott. Miután leült a mellettünk lévő asztalhoz, még egyszer végigpásztázta a helyiséget, majd intett a pincérnőnek, és ráterítette a kabátját az egyik szék háttámlájára.

Gyönyörű kabát volt. A kasmír színe a teveszőrére emlékeztetett, halványabb volt, mint a basszusgitáros bőrének a színe, és makulátlanul tiszta, mintha egyenesen a szabótól hozta volna oda. Belekerülhetett vagy ötszáz dollárba. Talán még többbe is. Eve képtelen volt levenni róla a szemét.

A pincérnő úgy közeledett a kanapé sarkához, mint egy macska. Egy pillanatra azt hittem, hogy meggörbíti a hátát, és végighúzza a karmait a férfi ingén. Miközben felvette a rendelését, kissé hátralépett, és a derekát megdöntve előrehajolt, hogy a vendég végigpillanthasson a blúza elején. Úgy tűnt, a férfi ezt nem vette észre. Egyszerre barátságos és udvarias hangon, a kelleténél valamivel több tiszteletet mutatva a pincérnő iránt, egy pohár whiskyt rendelt. Aztán hátradőlt, és elkezdte felmérni a terepet.

De amikor a tekintete a bárpultról a zenekarra siklott, a szeme sarkából észrevette Eve-et, aki továbbra is a kabátját bámulta. A férfi erre elvörösödött. Annyira lekötötte a figyelmét, hogy felmérje a helyiséget, és jelezzen a pincérnőnek, hogy fel sem tűnt neki, hogy a szék, amelyikre ráterítette a kabátját, a mi asztalunkhoz tartozik.

– Nagyon sajnálom – szabadkozott. – Milyen bunkó voltam!

Felállt, és átnyúlt a kabátért.

– Nem, nem. Egyáltalán nem gond – válaszoltuk mindketten. – Senki sem ül ott. Nem gond.

A férfi hallgatott egy darabig.

– Biztos?

– Tuti biztos – bizonygatta Eve.

A pincérnő újra megjelent, most már a whiskyvel. Amikor sarkon fordult, hogy távozzon, a férfi arra kérte, várjon egy pillanatot, majd felajánlotta nekünk, hogy meghív minket egy körre – egy utolsó jó italra az óévben, ahogyan fogalmazott.

Már akkor láttuk, hogy tehetős, olyan kifinomultan elegáns és tiszta, mint a kabátja.

Megvolt a viselkedésében az a bizonyos magabiztosság, előítéletek nélküli érdeklődés a környezete iránt, és a kölcsönös barátságosság magától értetődő feltételezése, ami csak a jó módban és a jó modor szellemében felnevelt fiatal emberek jellemzője. Nekik meg sem fordult a fejükben, hogy egy új környezetben esetleg nem látják őket szívesen – és éppen ezért ez csak ritkán fordult elő velük.

Ha egy férfi magától fizet egy kört két csinos lánynak, elvárható, hogy beszélgetést kezdeményezzen velük, függetlenül attól, hogy ki az, akit vár. De a mi elegáns öltözetű jó szamaritánusunk semmit sem kezdeményezett velünk. Miután barátságos biccentés kíséretében megemelte felénk a poharát, kortyolgatni kezdte a whiskyt, és a zenekarnak szentelte minden figyelmét.

Két számot követően Eve fészkelődni kezdett. Folyton oda-odapillantgatva várta, hogy a férfi végre mondjon valamit. Bármi legyen is az. Egyszer ugyan találkozott a tekintetük, és a férfi akkor udvariasan elmosolyodott. Tudtam, hogy amint vége lesz a számnak, Eve beszélgetést fog kezdeményezni vele, még akkor is, ha ehhez a férfi ölébe kell öntenie a ginjét. De erre nem volt lehetősége.

Amikor az a szám is véget ért, megszólalt a szaxofonos – egy óra leforgása alatt először. Mélyen zengő hangja volt, olyan, hogy akár prédikátornak is elmehetett volna, miközben hosszadalmas magyarázattal felkonferálta a következő számot. Ez egy új szerzemény volt. Egy Silver Tooth Hawkins nevű, a Tin Pan Alley⁴-hez tartozó zongoristának ajánlotta, aki harminckét évesen hunyt el. Volt valami köze Afrikához. „Tincannibal” volt a dal címe.

Kamáslis lábával dobolta a ritmust, amelyet a dobos átvett tőle a pergődobon. A basszusgitáros és a zongorista is csatlakozott hozzájuk. A szaxofonos figyelmesen hallgatta a társait, és a fejével bólogatott az ütemre. Egy lendületes kis dallamot futtatott, ami valósággal galoppozott a tempó karámjában. Aztán hirtelen nagyobb hangerővel kezdte fújni a hangszerét, mintha valaki megijesztette volna, és féktelen zenéléssel folytatta.

⁴ Tin Pan Alley: eredetileg egy New York-i utca neve, majd a 19. század végén és a 20. század elején aktív, a populáris zenét meghatározó, az Ötödik és Hatodik sugárút között működő zenei kiadók és zeneszerzők együttes elnevezése. (a ford.)

TETSZIK? MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk,
ha öröme és felszabadult percekre vágysz!

**Már rendelhető!
ÉLVEZD MIHAMARABB!**

**MOST
KEDVEZMÉNNYEL**

lehet a tiéd!

[Megnézem.](#)

NE HAGYD KI!

Rendeld meg most a kiadónál!

Még több jó könyv

megjelenését támogatod vele.

[Imádom a jó könyveket. Kérem máris!](#)

A szomszédunk úgy festett, mint az a turista, aki útba igazítást kér a csendőrtől. Véletlenül találkozott a tekintete az enyémmel, mire értetlen arcot vágott. Én erre elnevettem magam, ő pedig visszanevetett.

– Van ebben valami melódia is? – kérdezte.

Kicsit közelebb húzódtam hozzá a székemmel együtt, mintha nem hallottam volna, mit mondott. Kissé előre is hajoltam, talán öt fokkal kisebb szögben, mint a pincérnő tette.

– Mit kérdezett?

– Azon tűnődtem, hogy van-e benne dallam.

– Csak kiugrott cigizni. Egy perc múlva visszajön. De gondolom, ön nem a zene miatt jött ide.

– Ez ennyire nyilvánvaló? – kérdezte félszeg mosollyal. – Valójában a bátyámat keresem. Kettőnk közül ő az igazi dzsesszrajongó.

Szinte hallottam, ahogy Eve az asztal túloldalán rebegtetni a szempilláit. Egy kasmírkabát, szilveszteri randevú a fivérével. Mi mást kellett volna még tudnia róla egy lánynak?

– Lenne kedve csatlakozni hozzánk, amíg vár? – kérdezte.

– Oh. Nem szeretnék tolakodó lenni.

(Nos, ez volt az a szó, amit nem hallottunk mindennap.)

– Nem éreznénk *tolakodónak* – bátorította Eve.

Csináltunk neki egy kis helyet az asztalnál, a férfi pedig kissé megemelkedett a székében.

– Theodore Grey.

– Theodore! – kiáltott fel Eve. – Még maga Rooseveltt is a Teddy változatot használta.

Theodore elnevette magát.

– A barátaim Tinkernek hívnak.

Ki gondolta volna? Mennyire szerették a WASP⁵-ök olyan beceneveket illetni a gyermekeiket, amik hétköznapi szakmákra utaltak: Tinker. Cooper. Smithy⁶. Talán azért, hogy utaljanak a 17. századi New England-i

⁵ WASP: az angol *White Anglo-Saxon Protestant*, azaz fehér bőrű angolszász protestáns kifejezés rövidítése. Negatív felhanggal használják az Amerikai Egyesült Államok elitjére, amelynek tagjai gazdasági és politikai befolyásukkal uralják az ország politikáját és kultúráját. (a ford.)

⁶ Tinker, Cooper, Smithy jelentése: bádgos, kádár, kovács. (ang.) (a ford.)